

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **R. M.,** zastoupený Mgr. Václavem Strouhalem, advokátem se sídlem třída Přátelství 1960, Písek, proti žalovanému: **Policejní prezidium České republiky, První náměstek policejního prezidenta**, se sídlem Strojnická 27, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 8. 2017, č. j. PPR-1298-36/ČJ-2012-990131, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 12. 2017, č. j. 10 Ad 22/2017 – 31,

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce byl příslušníkem Útvaru pro ochranu ústavních činitelů ochranné služby Policie České republiky. V posuzovaném správním řízení se domáhal doplacení služebního příjmu za práci přesčas. Žádost žalobce ředitel Útvaru pro ochranu ústavních činitelů rozhodnutím ze dne 7. 12. 2011 zamítl. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání, které žalovaný v záhlaví uvedeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) změnil, nicméně žádosti žalobce nevyhověl.

[2] Žalobce dne 27. 10. 2017 podal proti napadenému rozhodnutí žalobu. Společně s podáním žaloby nezaplatil soudní poplatek, proto Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) žalobce usnesením ze dne 10. 11. 2017, č. j. 10 Ad 22/2017 – 28, vyzval k zaplacení soudního poplatku ve výši 3000 Kč a stanovil mu k tomu lhůtu 15 dnů. Tímto usnesením byl žalobce zároveň poučen, že musí soudní poplatek zaplatit ve stanovené lhůtě, jinak soud řízení zastaví, k zaplacenému soudnímu poplatku po marném uplynutí lhůty nemůže soud přihlížet dle § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Lhůta k zaplacení soudního poplatku uplynula dne 30. 11. 2017. Soudní poplatek byl na účet městského soudu připsán až dne 1. 12. 2017 (viz č. l. 29 spisu městského soudu). Městský soud proto rozhodl v záhlaví uvedeným usnesením (dále jen „napadené usnesení“) o zastavení řízení, neboť k později zaplacenému soudnímu poplatku nemohl přihlížet.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Proti napadenému usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, kterou opírá o důvody dle § 103 odst. 1 písm. a), d) a e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), tedy namítá nesprávné právní posouzení městským soudem, nepřezkoumatelnost a nezákonnost napadeného usnesení.

[4] Stěžovatel zaplatil poplatek několik dní před vydáním napadeného usnesení a namítá, že platba soudního poplatku byla poukázána z účtu právního zástupce na účet soudu již dne 30. 11. 2017. Z důvodu časové prodlevy v komunikaci mezi bankami však byla platba připsána na účet městského soudu až dne 1. 12. 2017. Žádný z těchto dnů nebyl dnem pracovního volna ospravedlňujícím zdržení, stěžovatel tak nenese žádnou vinu, zdržení nemohl předpokládat a spolehl se na obecnou praxi, že platba je připisována na účet příjemce ještě tentýž den, kdy je odeslána z účtu plátce. Případnou chybu v komunikaci mezi bankami nemohl stěžovatel ovlivnit a nelze mu ji proto přičítat k tíži, neboť by se jednalo o rozpor s čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Právní úprava subjektu, který využívá bankovních služeb bezhotovostního převodu peněz, neukládá povinnost předvídat, zda při převodu dojde k neočekávaným chybám, které budou mít za následek zpoždění platby. Pokud by měl stěžovatel chyby v komunikaci bank předpokládat, musel by peníze odesílat s předstihem několika dní, což by v důsledku znamenalo nepoužitelnost městským soudem stanovené lhůty pro bezhotovostní platbu.

[5] Stěžovatel dále poukazuje na zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (dále jen „novela č. 296/2017 Sb.“). Oproti stávající úpravě byla touto novelou značně zkrácena doba, po kterou je možné uhradit soudní poplatek. Před nabytím účinnosti novely č. 296/2017 Sb. mohl účastník řízení soudní poplatek uhradit i po vydání usnesení o zastavení řízení (před nabytím právní moci). Stěžovatel v kasační stížnosti odkazuje na jednotlivé pasáže důvodové zprávy k této novele, ze kterých dovozuje, že dle zákonodárce je zastavení řízení v rozporu s ústavním pořádkem České republiky, pokud byl soudní poplatek zaplacen před vydáním usnesení o zastavení řízení. Novela se má vztahovat pouze na případy, kdy je soudní poplatek zaplacen až po vydání usnesení o zastavení řízení. Městský soud tak novelizované ustanovení zákona o soudních poplatcích vyložil příliš

formalisticky, ústavně nekonformním způsobem a v rozporu s úmyslem zákonodárce, čímž zapříčinil odepření přístupu k soudní ochraně.

[6] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožňuje se závěry městského soudu. Poplatková povinnost vzniká již při podání žaloby a poplatek lze zaplatit až do konce lhůty vymezené soudem, což je dostatek času ke splnění povinnosti. Soudní poplatek je zaplacen teprve ve chvíli připsání platby na účet městského soudu. Ponechat zaplacení soudního poplatku na poslední den lhůty lze považovat za odporující zásadě *vigilantibus iura scripta sunt*. Žalovaný také namítá, že dle právní úpravy platebního styku musí být platba na účet příjemce připsána nejpozději následujícího pracovního dne od přijetí platebního příkazu. Stěžovatel proto neměl spoléhat na připsání platby tentýž den, kdy byl zadán platební příkaz. Stěžovatel také nesprávně argumentuje důvodovou zprávou k § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích, neboť městský soud rozhodoval na základě § 9 odst. 1 téhož zákona, jehož znění je jednoznačné.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti. Konstatoval, že stěžovatel je osobou oprávněnou k jejímu podání, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[8] Důvodnost kasační stížnosti vážil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), přičemž žádnou takovou neshledal.

[9] Stěžovatel v kasační stížnosti výslovně uplatňuje důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), d) a e) s. ř. s. Z obsahu napadeného usnesení je však zřejmé, že uplatňován může být toliko kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., který jako jediný připadá v úvahu, bylo-li řízení městským soudem zastaveno. Pod tímto kasačním důvodem se totiž fakticky skrývají i další důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a), c) a d) s. ř. s. (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 4. 2014, č. j. 2 As 13/2014 – 74, dostupný tak jako ostatní zde uvedená rozhodnutí Nejvyššího správního soudu na www.nssoud.cz).

[10] Stěžejní otázka posuzovaného případu se týká včasnosti úhrady soudního poplatku. Podle § 2 odst. 2 písm. a) zákona o soudních poplatcích je poplatníkem soudního poplatku ve věcech správního soudnictví ten, kdo podal žalobu nebo jiný návrh, kterým se zahajuje řízení, přičemž podle § 4 odst. 1 písm. a) téhož zákona vzniká poplatková povinnost již podáním žaloby. Nezaplatí-li žalobce (navrhovatel) soudní poplatek, postupuje soud dle § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, který stanoví: „*Nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí v délce alespoň 15 dnů; výjimečně může soud určit lhůtu kratší. Po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví. K zaplacení poplatku po marném uplynutí lhůty se nepřihlíží*“. Dle § 9 odst. 7 zákona o soudních

poplatcích „[n]*abude-li usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku právní moci, zaniká poplatková povinnost*“.

[11] Zákon o soudních poplatcích neobsahuje výslovnou úpravu, která by určovala, kdy nastává okamžik splnění poplatkové povinnosti v případech, že se účastník řízení (resp. jeho zástupce) rozhodne uhradit soudní poplatek bezhotovostním převodem. V případě takto zvoleného způsobu platby je stěžejní výklad pojmu *zaplacen*, užitý zákonodárcem při formulaci jednotlivých pravidel obsažených v ustanovení § 9 zákona o soudních poplatcích. Výklad tohoto pojmu provedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 12. 4. 2012, č. j. 9 Afs 7/2012 – 49, v němž uvedl: „*pojem zaplacen je nutno vykládat ve smyslu hmotněprávním, tj. že povinnost uhradit soudní poplatek je splněna až okamžikem připsání peněžní částky na účet soudu. Až v tomto okamžiku je totiž bez dalšího postavena najisto faktická dispozice soudu s poukázanou částkou a je bez jakýchkoli pochybností potvrzeno, že účastník řízení skutečně soudní poplatek v souladu s pokyny soudu zaplatil. Do doby, než je částka připsána na účet soudu, je nejisté, zda účastník řízení požadovanou částku na účet soudu skutečně odeslal a zda vůbec bude tato částka na účet soudu poukázána. Tento výklad odpovídá významu, který je pojmu zaplacen obecně přisuzován, tj. faktické dispozici příjemce uhrazenou peněžní částkou. Z hlediska včasnosti splnění uvedené povinnosti tedy není rozhodné, kdy účastník částku soudního poplatku ze svého bankovního účtu poukáže (resp. kdy dá pokyn bance k bankovnímu převodu), ale je rozhodný až ten den, kdy je částka skutečně připsána na účet soudu*“ (tento právní názor byl opakovaně potvrzen pozdější judikaturou Nejvyššího správního soudu např. rozsudky ze dne 29. 7. 2016, č. j. 4 As 157/2016 - 20, nebo ze dne 5. 9. 2017, č. j. 7 Afs 202/2017 - 26, a taktéž judikaturou Ústavního soudu např. usneseními ze dne 3. 9. 2012, sp. zn. IV. ÚS 685/12, či ze dne 23. 3. 2016, sp. zn. III. ÚS 2865/15, dostupná tak jako ostatní zde uvedená rozhodnutí Ústavního soudu na www.nalus.cz).

[12] Změnou zákona o soudních poplatcích, provedenou novelou č. 296/2017 Sb. s účinností od 30. 9. 2017, došlo k podstatné změně v postupu soudů v případech, kdy nebyla poplatková povinnost splněna spolu s podáním návrhu. Před novelou bylo na soudu, aby určil ve výzvě k zaplacení soudního poplatku lhůtu, ve které je třeba poplatek uhradit. Teprve po jejím marném uplynutí rozhodoval o zastavení řízení. Nyní zákon o soudních poplatcích nejenže stanoví, že tato lhůta má být (až na výjimky) alespoň patnáctidenní, ale především výslovně určuje, že k případné úhradě po marném uplynutí stanovené lhůty se nepřihlíží a řízení se zastaví (§ 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích). Tomu odpovídá i změna v § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích. Před účinností zmíněné novely pamatoval § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích ve větě první na situace, kdy sice nedošlo k úhradě soudního poplatku ve lhůtě stanovené v soudní výzvě, avšak poplatník stihl poplatek uhradit předtím, než rozhodnutí o zastavení řízení nabylo právní moci. V takovém případě zrušil soud, který usnesení vydal, usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku. Nyní již zákon o soudních poplatcích takové pravidlo neobsahuje, což je logickým důsledkem nově stanoveného pravidla, že se nepřihlíží k úhradě soudního poplatku, pokud byla provedena po marném uplynutí lhůty stanovené v soudní výzvě (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2017, č. j. 7 Afs 327/2017 – 26).

[13] Dle důvodové zprávy k novele č. 296/2017 Sb. zákonodárce zvažoval dvě varianty řešení poplatkové povinnosti. Varianta 0 by znamenala ponechání dosavadní právní úpravy beze změn. Varianta 1, ke které se zákonodárce nakonec přiklonil, znamenala zkrácení časového úseku pro zaplacení soudního poplatku, jehož konec by byl dán uplynutím soudem stanovené lhůty. K variantě 1 důvodová zpráva uvádí: „*Tato varianta počítá s tím, že nezaplacení soudního poplatku ve lhůtě určené soudem k dodatečnému zaplacení povede automaticky k rozhodnutí o zastavení řízení. K pozdějšímu zaplacení se nebude přihlížet. Tato varianta je tudíž spojena s odbřemeněním soudů vydávajících usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku. Tato varianta je proporcionálně zatěžující pro navrhovatele, neboť je předem schopen určit okamžik, do kdy jej lze relevantně zaplatit (nejpozději do konce lhůty určené soudem k dodatečnému zaplacení).*“ Záměr zákonodárce je jednoznačně patrný a odpovídá jak znění § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích, tak i výkladu poplatkové povinnosti, který Nejvyšší správní soud výše nastínil.

[14] Nejvyšší správní soud shrnuje, že novelou č. 296/2017 Sb. nedošlo k protiústavní změně právní úpravy ani k nespravedlivému či neúnosnému zatížení účastníků řízení. Jelikož poplatková povinnost vzniká již dnem podání žaloby a správní soud má povinnost účastníka řízení k zaplacení vyzvat, je celkový časový úsek více než postačující ke splnění poplatkové povinnosti (ať si již účastník vybere jakýkoli způsob úhrady). Účastníkům řízení nic nebrání soudní poplatek zaplatit ve stanoveném čase, tudíž je nedůvodné a z hlediska důsledků pro řízení i riskantní s platbou otálet a ponechávat ji až na konec soudem vymezené lhůty. Zkrácením doby pro zaplacení soudního poplatku, která byla kompenzována prodlouženou soudní lhůtou, zákonodárce pouze omezil benevolentnost právní úpravy ve prospěch hospodárnosti soudního řízení a předvídatelnosti pro účastníky řízení (nyní je jednoznačně určen konečný okamžik pro úhradu soudního poplatku a tím je poslední den stanovené lhůty), čímž nemohlo dojít k odepření přístupu k soudní ochraně. Výše uvedený výklad § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích rovněž nepředstavuje příklad přepjatého formalismu (jak je definován Ústavním soudem například v nálezu ze dne 1. 11. 2006, sp. zn. IV. ÚS 110/06), neboť nebyl aplikován pouze gramatický výklad tohoto ustanovení, ale vycházelo se také z účelu novely č. 296/2017 Sb., kterým je právě zvýšení hospodárnosti soudního řízení a právní jistoty účastníků, a z celkového zhodnocení časového prostoru po zaplacení soudního poplatku. Nadto je třeba dodat, že výše soudního poplatku je ve správním soudnictví jednoznačně a jednotně upravena v zákoně o soudních poplatcích (viz položka 18 sazebníku poplatků, který je přílohou zákona o soudních poplatcích), pro účastníky řízení (tím méně pro advokáty) proto výše poplatku nepředstavuje nejistotu, která by odůvodňovala vyčkání výzvy soudu.

[15] V posuzovaném případě podal stěžovatel žalobu dne 30. 10. 2017. Výzvu k zaplacení soudního poplatku městský soud stěžovateli odeslal dne 14. 11. 2017, doručena byla následujícího dne. Patnáctidenní lhůta k zaplacení soudního poplatku tak uplynula dne 30. 11. 2017. Soudní poplatek byl na účet městského soudu připsán až následující den 1. 12. 2017, tedy po marném uplynutí stanovené lhůty. Městský soud postupoval plně v souladu s účinnou právní úpravou zákona o soudních poplatcích (jak byla rozebrána výše), když k platbě, která byla na účet soudu připsána až po uplynutí stanovené lhůty, nepřihlížel (ke stejnému výkladovému závěru za účinnosti novely č. 296/2017 Sb. dospěl

Nejvyšší správní soud například v usneseních ze dne 19. 12. 2017, č. j. 7 Afs 327/2017 – 26, nebo ze dne 18. 1. 2018, č. j. 10 As 347/2017 - 24).

[16] Závěr Nejvyššího správního soudu nemůže zvrátit ani odkaz na důvodovou zprávu k novele č. 296/2017 Sb., neboť stěžovatelem uváděné pasáže jsou vytržené z celkového kontextu. Důvodová zpráva skutečně obsahuje následující větu: „*Rovněž tak je třeba zdůraznit, že změna spočívající v odstranění povinnosti soudu rušit usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku (ledaže byl tento poplatek zaplacen nejpozději před vydáním tohoto usnesení) není v rozporu s ústavním pořádkem České republiky*.“ Ze sdělení v závorce však nelze dovozovat, jak to činí stěžovatel, že zastavení řízení pro zaplacení soudního poplatku po lhůtě stanovené soudem, avšak před vydáním usnesení o zastavení řízení, je v rozporu s ústavním pořádkem České republiky. Z citované pasáže je patrné, že se zákonodárce zabýval ústavností zrušené povinnosti soudů rušit usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku, pokud byl poplatek zaplacen před nabytím právní moci daného usnesení. Tato část důvodové zprávy se tak týká změny § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích, a nikoliv novelizace § 9 odst. 1 téhož zákona. Výkladem rovněž nelze dovozovat a tím zákonodárci podsouvat význam, který z textu neplyne, a který je v rozporu s celkovými závěry důvodové zprávy předestřené v odstavci [13]. Ve prospěch stěžovatele nesvědčí ani tvrzená dosavadní praxe jeho zástupce (v jiných případech byla platba připsána na účet soudu téhož dne, kdy byla z účtu odeslána), neboť dle § 109 odst. 1 zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů, musí být platební transakce připsána na účet příjemce nejpozději do konce následujícího pracovního dne po okamžiku přijetí platebního příkazu. Výjimkou mohou být různé expresní služby nabízené klientům za úplatu, které zajistí připsání platby ve stanovený čas (např. téhož dne). Ze soudního spisu ani z vyjádření stěžovatele neplyne, že by takovou službu využil. Platba byla proto na účet soudu připsána v časovém rozmezí, které pro provedení stanoví právní úprava, a nemohlo se tudíž jednat o chybu v mezibankovní komunikaci.

IV. Závěr a náklady řízení

[17] Nejvyšší správní soud dospěl ze shora uvedených důvodů k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji dle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[18] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., tj. podle pravidla úspěchu ve věci. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšný žalovaný vznik nákladů řízení o kasační stížnosti netvrdil a ani ze spisu Nejvyššího správního soudu neplyne, že by mu nějaké náklady vznikly, proto mu právo na jejich náhradu nemohlo být přiznáno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. února 2018

pokračování

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu